

CHRISTENUNIE DANTUMADIEL

STABIEL EN BETROKKEN

programma

gemeenteraadsverkiezingen

2010 – 2014

INHOUD

1 VISIE CHRISTENUNIE DANTUMADIEL

2 MISSIE CHRISTENUNIE DANTUMADIEL

3 INLEIDING

4 DIENSTBARE OVERHEID

4.1 ROL VAN DE GEMEENTE

4.2 VEILIGHEID

4.3 FINANCIEN

5 DUURZAME LEEFOMGEVING

5.1 RUIMTELIJKE ORDENING EN WONEN

5.2 NATUUR, MILIEU EN KLIMAAT

5.3 ECONOMIE

6 BLOEIENDE SAMENLEVING

6.1 JEUGD, GEZIN EN ONDERWIJS

6.2 ZORG, WELZIJN EN SOCIALE ZAKEN

6.3 SOCIALE SAMENHANG

STABIEL BETROKKEN**DANTUMADIEL****1 Visie**

De ChristenUnie Dantumadiel is een politieke partij die haar basis vindt in de Bijbel. Deze leert ons God lief te hebben boven alles en onze naaste als onszelf. De verwerkelijking van deze opdracht in bestuur en samenleving is de doelstelling van onze partij.

2 Missie

De ChristenUnie Dantumadiel ziet het als haar missie te streven naar een samenleving die functioneert naar Gods wil. De ChristenUnie fundeert haar opvattingen over de politieke vraagstukken op het Woord van God. De Bijbel is echter geen politiek handboek voor het oplossen van problemen in deze tijd, maar we leren er Gods liefde voor mensen en deze wereld kennen. De ChristenUnie wil dit praktisch vormgeven. Zo vertaalt de ChristenUnie geloof in politiek.

In een tijd waarin universele waarden worden herontdekt blijken de Bijbelse waarden verrassend actueel. De ChristenUnie werkt graag mee aan de herontdekking van een gezonde samenleving. Zij streeft dan ook naar een samenleving waarin oog is voor elkaar. Een wereld waarin mensen verantwoordelijkheid nemen voor elkaar.

De ChristenUnie is een stabiele, christelijk-sociale partij, die dichtbij mensen wil staan en betrokken wil zijn bij wat er speelt in de samenleving. Met dit beginsel en op deze manier willen we samen werken aan een actieve en betrokken samenleving. Spreekt u dat aan? Lees dan verder!

3 Inleiding

Christelijk-sociaal: dienstbaar en duurzaam

De ChristenUnie is er voor u! Juist in moeilijke tijden willen wij als christelijk-sociale partij de handen uit de mouwen steken en ons inzetten voor u en voor onze gemeente. Dat doen we vanuit onze christelijke overtuiging en persoonlijke betrokkenheid bij deze samenleving.

De ChristenUnie heeft oog voor mensen, hun welbevinden en hun relaties. Niemand leeft voor zichzelf en niemand mag aan zijn eigen lot worden overgelaten. We geloven dat mensen tot bloei komen als ze zich voor elkaar verantwoordelijk voelen en zorg dragen voor elkaar. We zetten ons daarom in om onmenselijke situaties zoals verslaving, armoede en eenzaamheid tegen te gaan en te voorkomen. De ChristenUnie wil alles doen wat in haar vermogen ligt om mensen tot hun recht te laten komen. Dat kunnen we niet alleen.

Als inwoners van onze gemeente zijn we geen losse eenheden die met de rug naar elkaar toe staan. We zijn als mensen en samenlevingsverbanden op elkaar aangewezen. Wij willen daarom ruim baan geven aan die gemeenschappen waarin zorg en verantwoordelijkheid opbloeien. Gezinnen, scholen, kerken, bedrijven en organisaties van burgers (sportclubs, verenigingen e.d.) vormen de basis van de samenleving. Daarin wil de ChristenUnie investeren.

Religieuze en culturele verschillen kunnen in de praktijk lastig zijn, maar als we elkaar de ruimte geven en elkaar respecteren, dan kan diversiteit de gemeenschap versterken. Wij willen ons inzetten voor de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging en voor het bijzonder onderwijs.

Wij willen ons inzetten voor duurzame economische ontwikkeling. Goede zorg voor de schepping en dus voor mens, natuur, landschap en milieu heeft onze grote aandacht en betrokkenheid.

Het is een belangrijke taak van de gemeente om criminaliteit en overlast tegen te gaan. Met elkaar kunnen we iets doen tegen hufterigheid op straat en vervuiling van onze leefomgeving.

Echter, de overheid heeft niet alles in de hand. De politiek kan niet alles oplossen. We hebben elkaar nodig. Samen kunnen we iets moois van onze gemeente maken. Wij zullen daar van onze kant alles aan doen, daar kunt u van op aan.

Als christenen in de politiek beseffen we ook dat de bloei van onze gemeente afhangt van de zegen van God. We zien uit naar de komende vier jaar en rekenen op uw steun!

Op woensdag 3 maart 2010 worden er gemeenteraadsverkiezingen gehouden. Als inwoner van Dantumadiel heeft u het op die dag voor het zeggen. Welke koers moet de gemeente varen in de periode 2010 tot 2014?

Daaraan kunt u op 3 maart 2010 een beslissende richting geven.

Hieronder legt de ChristenUnie uit wat naar haar overtuiging die richting moet zijn en wat de ChristenUnie met uw stem hoopt te gaan doen, in de gemeenteraad en daarbuiten.

4 Dienstbare overheid

Bij de gemeenteraadsverkiezingen mag u als burger uw lokale vertegenwoordiging kiezen. De kiezers bepalen de samenstelling van de gemeenteraad. Die volksvertegenwoordiging staat aan het hoofd van de gemeente.

- a. College en raad hebben dus eigen verantwoordelijkheden, maar zijn samen verantwoordelijk voor het bestuur van onze gemeente. Dat gemeentebestuur moet niet gericht zijn op zichzelf, maar op de samenleving en op het algemeen belang.
- b. Het college van burgemeester en wethouders gaat de gemeente besturen. De gemeenteraad stelt daarvoor vooraf de kaders en controleert achteraf.
- c. Na de verkiezingen gaan de gekozen politici van de verschillende partijen onder leiding van de grootste partij of een informateur onderhandelen over wie met elkaar de coalitie gaan vormen en dus de wethouders gaan leveren.

De bestuursperiode van 2010 tot 2014 kenmerkt zich net als de afgelopen periode door een groeiende verantwoordelijkheid van gemeenten. De afgelopen jaren zijn allerlei taken gedecentraliseerd (overgedragen van het Rijk naar de gemeenten), bijvoorbeeld op het gebied van werk, bijstand, inburgering, zorg en welzijn. De gemeente wordt steeds meer gezien als de overheid waar het beleid begint. Een overheid die zelfstandig taken uitvoert. De 'eerste overheid', wordt het ook wel genoemd.

Dantumadiel staat voor de uitdaging deze versterkte positie om te zetten in resultaat. Dat vraagt om visie en bestuurskracht, om een betrouwbare en daadkrachtige overheid.

De gemeente is ook een dienstbare overheid en bondgenoot van de samenleving. Dat betekent niet mensen plat knuffelen of betuttelen. Dat betekent wel zoveel mogelijk verantwoordelijkheden in de samenleving laten of daar terugleggen. Het betekent op z'n minst verantwoordelijkheden delen met partners in de samenleving. De gemeente ondersteunt daarbij, faciliteert en stelt grenzen waar nodig. Op deze manier draagt de overheid bij aan een bloeiende samenleving.

Een dienstbare overheid vraagt om dienstbare raadsleden, wethouders, burgemeester en ambtenaren. De ChristenUnie wil een gemeentelijke organisatie die dienstbaar is aan de samenleving en zoveel mogelijk via één loket open, transparant, service- en klantgericht handelt. De ChristenUnie staat dicht bij de burger en zet daarom buurten, wijken en kernen centraal. Christen Unie- politici willen betrouwbaar zijn en open en transparant hun afwegingen maken.

Dienstbaarheid is niet soft en is ook niet alleen maar dienstbaarheid aan burgers (niet alleen maar 'u vraagt, wij draaien'). Het is ook dienstbaarheid aan het algemeen belang en aan de publieke gerechtigheid. Daarin heeft de overheid ook een duidelijke eigen verantwoordelijkheid.

In de volgende paragrafen willen we u vertellen over hoe we de rol van de gemeente, veiligheid en financiën zien in onze gemeente voor de komende jaren.

4.1 Rol van gemeente

Trends en ontwikkelingen

De positie van de gemeente wordt steeds belangrijker. Het Rijk en de provincies decentraliseren allerlei taken naar het lokale niveau. Die vele en vaak nieuwe taken vragen om een goed toegerust ambtenarenapparaat en een efficiënte uitvoering. Mede daardoor is er ook een tendens naar schaalvergroting. Naast de mogelijke herindeling werken ook zelfstandige gemeenten steeds meer samen.

De visie van de ChristenUnie

Met de decentralisatie komen veel taken terecht op gemeentelijk niveau. Dat past bij visie van de ChristenUnie. De gemeente staat het dichtst bij de burger en voor die zaken die bij uitstek de burger treffen is dit het beste niveau van uitvoering en verantwoording. Het Rijk moet daar ook voldoende middelen voor geven.

De gemeente heeft haar eigen set van taken, waar zij greep op moet kunnen houden. Door schaalvergroting en intergemeentelijke bestuursvormen zien wij vaak de verantwoordelijkheden vertroebelen. Ook herkent de burger zich vaak niet meer in zijn bestuur. De ChristenUnie waardeert de lokale gemeenschappen en hecht aan het eigene van de lokale gemeenschap. Keuzes voor schaalvergroting willen wij voeren gericht op inhoud, kwaliteit, draagvlak en herkenbaarheid. Een herindeling slechts gemotiveerd door de kwantiteit (bijvoorbeeld het aantal inwoners) verdient niet onze steun.

Deze lijn doortrekkend binnen de gemeente wil de ChristenUnie ook serieus kijken naar mogelijkheden om wijken, buurten en dorpen meer eigen verantwoordelijkheden te geven.

Tegelijkertijd zoekt de ChristenUnie altijd de constructieve samenwerking met omliggende gemeenten, de regio en de provincie.

Belangrijke punten:

- Jongeren worden meer betrokken bij het ontwikkelen van gemeentelijk beleid.
- Ouderen serieus nemen en bij het gemeentelijk beleid betrekken onder andere via de seniorenraad.
- Toezicht en handhaving blijven in de komende jaren erg belangrijk. Toezicht en handhaving zorgen ervoor, dat de gemeente haar taken naar behoren kan uitvoeren.
- De ChristenUnie is voorstander van een intensivering van de samenwerking met omliggende gemeenten en is van mening dat Dantumadiel vooralsnog zelfstandig moet blijven. Wanneer echter een mogelijke fusie met een andere gemeente ingang wordt gezet, dan mag dit niet ten koste gaan van de dienstverlening aan de burger. (campagneteam, kiezers)
- Het gemeentebestuur moet zorg dragen voor kwalitatief goed functionerend personeel. Niet de kwantiteit (hoeveelheid), maar de kwaliteit van de ambtenaren staat voorop.
- De ChristenUnie vindt het belangrijk dat er een helder beleid is rond inspraak, interactieve beleidsvorming, referenda, burgerinitiatief, publiek - private samenwerking, zodat verwarring over verantwoordelijkheden wordt voorkomen. Dit beleid wordt duidelijk gecommuniceerd, ook naar de burger toe.
- Een duidelijk beleid rond communicatie, het gebruik van internet, klantgerichtheid, afhandeling van klachten is in onze ogen zeer belangrijk.
- Goede toegang van ondernemers en bedrijven tot de gemeentelijke diensten, duidelijke loketten, en wil belemmerende ambtelijke cultuur tegengaan.
- Kerken betrekken bij de overheid.

4.2 Veiligheid

Trends en ontwikkelingen

Integraal veiligheidsbeleid krijgt steeds meer aandacht. Denk aan het Politiekeurmerk Veilig Wonen, de Handreiking Veilig Uitgaan, het Keurmerk Veilig Ondernemen, de Veiligheid- effectrapportage en BIBOB, maar ook de aansluiting bij de veiligheidsregio's is een goed voorbeeld.

In toenemende mate staat het gedoogbeleid met betrekking tot coffeeshops onder druk. Steeds duidelijker wordt de enorme betrokkenheid van de criminele sector bij de drugshandel. En ook de criminele overlast van die drugshandel.

Bij de drankketen zijn ook twee sporen te herkennen: totale sluiting versus regulering .

Het beleid van de politie is steeds meer afgestemd op kengetallen en landelijk en lokaal aangedragen aandachtspunten. Een onrustige wijk krijgt daardoor extra aandacht, maar zodra de onrust weg is, is ook de extra aandacht weg. Structurele aandacht voor zo'n wijk en preventieve aanpak van de problemen moet dan vanuit de gemeente komen.

Burgernet, een samenwerkingsverband tussen burgers, gemeente en politie, is een nieuw initiatief om de veiligheid in de woon- en werkomgeving te bevorderen..

De visie van de ChristenUnie

De overheid is verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid. Maar ook burgers, zowel individueel als collectief, hebben hierin een rol. Overheid en burgers werken samen aan een veilige en leefbare samenleving, elk vanuit hun eigen verantwoordelijkheden.

De overheid staat voor een duidelijke handhaving van normen en waarden. Vertegenwoordigers van de lokale driehoek (burgemeester, politie en justitie) hebben daarin elk hun eigen taak en zorgen voor een nauwe, efficiënte en doeltreffende samenwerking.

Ook het voorkómen van norm- overschrijdend gedrag is belangrijk. Handhaving en preventie dienen in evenwicht te zijn. Partners in preventie zijn onder andere welzijnswerk, jeugdzorg, onderwijs en gezondheidszorg. Samenwerking tussen al deze partijen is van belang, maar mag niet uitmonden in overleg zonder resultaten. De gemeente kan hierin een (pro-)actieve en regisserende rol vervullen. Integrale aanpak van het veiligheidsbeleid is daarom noodzakelijk. De gemeenteraad kan daarvoor de gewenste kaders vaststellen.

Burgers zijn actief betrokken bij veiligheid op straat, in de wijk en in huis. Burgers zijn de oren en ogen van de politie. Overlastgevend en crimineel gedrag moeten daarom blijvend gemeld worden bij de politie. Burgers spreken hun medeburgers aan op ongewenst en sociaal gedrag waarbij hun eigen veiligheid natuurlijk niet uit het oog mag worden verloren. Burgers hebben respect voor hun medeburger, andermans eigendommen en de leefomgeving. Aanpak van probleemjongeren: hard als het moet, zacht als het kan.

Voor de Christen Unie kan er vanuit haar op de bijbel gegrondveste uitgangspunten gericht op vrede, veiligheid gemeenschappelijk welzijn en een goede opvoeding geen sprake zijn van het gedogen van drugs, coffeeshops, drankketen, (illegale) prostitutie en andere situaties die veiligheidsrisico's met zich meebrengen. Gedogen is geen oplossing, het creëert alleen maar weer nieuwe problemen. De overheid stelt duidelijk wat wel en niet mag en heeft oog voor onderliggende problemen.

4.2.1. Belangrijke punten:

- De Christen Unie is tegen coffeeshops of bordelen, enerzijds uit principieel oogpunt, anderzijds omdat wij ons willen inzetten vóór een gezonde jeugd, vóór een veilige buurt, vóór de waardigheid en integriteit van vrouwen, vóór goede, gelijkwaardige relaties, enz. Wij pleiten voor zorg, respect en oog voor elkaar.
- Huiselijk geweld komt voor in Dantumadiel. Het bestrijden hiervan is voor de gemeente, in samenwerking met de politie, een prioriteit.
- In de samenleving elkaar respecteren en voldoende levensruimte bieden. Overlast, zowel in de eigen leefomgeving(huis en tuin) als op straat moet streng worden aangepakt.
- Toezicht en handhaving bij paracommerciële horeca gelegenheden.

4.2.2. Verkeer.

Belangrijke punten:

- Shared space.
- Verkeersveiligheid rond scholen en sportvelden.
- Onveilige verkeerssituaties worden in overleg met belanghebbenden aangepakt.
- Wij volgen de ontwikkelingen rondom de aanleg van de centrale as.

4.3 Financiën

Trends en ontwikkelingen

In onze samenleving lijkt het vaak alsof alles draait om geld. Hoewel de begroting van een gemeente vol cijfers staat, gaat het uiteindelijk niet om die cijfers maar om het verhaal achter de cijfers. Het gaat om het beleid.

Beleiden maken betekent keuzes maken: waaraan mag hoeveel geld besteed worden?

De invoering van de dualisme in het gemeentebestuur in 2002 heeft geleid tot de ontwikkeling van een programmabegroting. Grote winst van een goede programmabegroting is de juiste mix van beschrijving van beleidskeuzes en het weergeven van de financiële vertaling daarvan.

De ruimte voor een eigen gemeentelijk belastinggebied lijkt steeds kleiner te worden.

De laatste jaren wordt bij de controle van de gemeentelijke bestedingen steeds meer aandacht besteed aan de vraag of gelden doelmatig en rechtmatig zijn besteed. De ChristenUnie juicht deze ontwikkeling toe. De gemeenteraad en het College van B&W - en het ambtelijk apparaat - moeten steeds in onderlinge samenwerking alert blijven op deze ijkpunten. Er moet duidelijkheid verschaft worden over gemaakte keuzes en er moet begroot en verantwoord worden op basis van heldere normen.

De visie van de ChristenUnie

Inwoners worden steeds mondiger en vragen verantwoording van de gemeente. De ChristenUnie staat hier positief tegenover omdat het terecht is dat het bestuur in het openbaar verantwoording aflegt. Het gaat over de besteding van *publieke* middelen. Het is de dure plicht van het gemeentebestuur om duidelijk te maken waaraan ze haar geld uitgeeft en hoe dit bijdraagt aan de bloei van de gemeente, zeker in economisch moeilijker tijden.

Belangrijke punten:

- de lokale tarieven zijn kostendekkend. We zullen erop toezien dat dit nagestreefd wordt.
- Verhoging van de OZB wordt zoveel mogelijk beperkt tot het volgen van de inflatieontwikkeling.
- Bij bezuinigingen doet de gemeente er goed aan om eerst taakstellend te zijn in de eigen organisatie, dus eerst te kijken of er binnen de gemeentelijke organisatie te bezuinigen valt.

5 Duurzame leefomgeving

Een centraal begrip bij de ChristenUnie is verantwoordelijkheid. Verantwoordelijkheid voor mensen en de inrichting van de samenleving, maar ook verantwoordelijkheid voor natuur en milieu. Ook dat is christelijk-sociaal.

De ChristenUnie hecht bijzondere waarde aan een duurzame leefomgeving. Wij willen als goede rentmeesters op een verantwoordelijke en dus duurzame manier omgaan met de schepping. Dat bepaalt onze keuzes op terreinen als natuur, energie en klimaat, maar ook op het gebied van afval, mobiliteit en bebouwing.

Wij zijn beheerders van Gods schepping, niet de gebruikers ervan. Hoewel veel milieu- en klimaatbeleid op Europees, of zelfs op wereldniveau gemaakt wordt, kan ook de gemeente een bijdrage leveren. Allereerst via haar voorbeeldfunctie. Sommige gemeenten zijn al 'millenniumgemeente' of hebben ambitieuze plannen om in het volgende decennium 'klimaatneutraal' te zijn. De gemeente kan haar gebouwen energiezuinig maken, groene stroom en gas inkopen of in de kantine duurzaam geproduceerde producten aanbieden. Daarnaast kan de

gemeente lokale klimaatinitiatieven ondersteunen, zoals het plaatsen van windmolens of het benutten van aardwarmte en het bevorderen van energiebesparing bij het bedrijfsleven en het midden- en kleinbedrijf.

Verduurzaming is niet gemakkelijk, maar wel noodzakelijk. Soms is het lastig draagvlak te vinden. Niemand wil een kolencentrale in de achtertuin, maar vaak ook geen windmolen. Soms is het financieel moeilijk, maar duurzaamheid mag geen sluitpost zijn op de begroting.

Het is de taak van de gemeentelijke overheid zulke belangenafwegingen te maken. Niets doen is geen optie meer.

De verschillende belangen zoals groen, water, wonen, en wegen overvragen de beschikbare ruimte. Het wordt steeds belangrijker dat de overheid duidelijke ruimtelijke keuzes maakt. De belangen van bestaande en nieuwe ruimtevragers moeten goed worden afgewogen. De overheid moet daar zijn werkwijze op aanpassen. Integraal en gebiedsgericht werken zal opgezet en uitgebouwd moeten worden. De overheid heeft daarbij niet meer alle kaarten in handen, maar treedt vaak op als overlegpartner of als regisseur in het speelveld met andere partijen.

Samenwerking vraagt om overleg met velerlei betrokkenen, zoals mede- overheden, grondeigenaren en belangenorganisaties. Dat vergt veel tijd. Maar door belanghebbenden in het voortraject goed te betrekken, kunnen vaak bezwaren later in het proces worden ondervangen. De nadruk moet liggen op participatie, om langdurige (en kostbare) juridische procedures te voorkomen. Dit sluit aan bij de nieuwe Wet ruimtelijke ordening, waar het accent ligt op overleg vooraf in plaats van toetsing achteraf.

In de volgende paragrafen vertellen we u graag over onze standpunten op het gebied van ruimtelijke ordening, wonen, groen, natuur, mobiliteit en nog veel meer.

5.1 Ruimtelijke ordening en wonen

Trends en ontwikkelingen

Ruimte is een schaars goed. Wonen, industrie, landbouw en natuur strijden om een plekje op de Nederlandse kaart. De druk is niet overal even groot. Toch is het goed om na te denken over het ruimtevraagstuk. Nederland zal zich blijven ontwikkelen. Keuzes die we nú maken, zijn bepalend voor de leefomgeving van toekomstige generaties. Het gaat om een evenwichtige keuze tussen ecologie en economie. Gemeenten moeten hun regierol in het ruimtelijke orderingsbeleid oppakken. Op die manier kunnen zij vanuit de lokale samenleving sturing geven aan het ruimtevraagstuk, zowel kwantitatief als kwalitatief.

De visie van de ChristenUnie

De ChristenUnie vraagt aandacht voor de kwaliteit van onze leefomgeving. Lange tijd ging het bij ruimtelijke ontwikkelingen vooral om kwantiteit en dat was ook nodig: er moest gebouwd worden om tegemoet te komen aan de vraag naar onder andere huisvesting en bedrijventerreinen. De recente economische en demografische ontwikkelingen geven echter ruimte om te investeren in kwaliteit

- Wij kiezen voor zoveel mogelijk behoud van het groene buitengebied. Uitbreiding is in principe niet aan de orde zolang inbreidingslocaties beschikbaar zijn.
- De ChristenUnie pleit voor landschapontwikkelingsplannen en landschapsfondsen.
- Ook zijn we een warm voorstander van herstructurering van bedrijventerreinen en clustering in regionale terreinen.
- door extra aandacht te geven aan de openbare ruimte, aan duurzaam bouwen en levensloopbestendig wonen.
- Het huisvestingsbeleid van de gemeente moet gericht zijn op verschillende doelgroepen. In het bijzonder noemen we de één- persoons huishoudens (jongeren, alleen gaanden, ouderen), een groep die de komende jaren flink zal toenemen.

Belangrijke punten:

- Het groene buitengebied is niet het restgebied tussen dorpen en steden, maar verdient een eigen visie op de inrichting. De verrommeling moet worden tegen gegaan.
- Het buitengebied vraagt zeker haar aandacht. Gemeente Dantumadiel heeft samen met 4 buurgemeenten en de diverse agrarische natuur verenigingen architectenbureau Bosch en Slabbers een landschapsbeleidsvisie op laten stellen. Deze visie is richting bepalend voor het nieuw op te stellen bestemmingsplan buitengebied. Immers dantumadiel kent de karakteristieke elzensingels maar ook het open buitengebied is een wezenlijk onderdeel van het landschap. deze bedrijfstak is in ontwikkeling door schaalvergroting, verbreding (nevenactiviteiten) en verdieping (biologische landbouw). Zoals ook in de visie vermeld staat is de landbouw de drager van het buitengebied en heeft ruimte nodig om zich te ontwikkelen. Deze ruimte willen wij haar geven
- In het kader van de regionale profilering van Dantumadiel als groene woon -werk gemeente, kunnen er op korte termijn in de dorpen meer woningen gebouwd worden. Streven naar betaalbare starters woningen, woon - zorg combinaties, maar ook naar woningen op vrije kavels.
- Een welstandsarme gemeente geniet de voorkeur. Dit betekent meer vrijheid in bouwen, met daaraan gekoppeld meer verantwoordelijkheid voor de bouwer.
- Stimuleren van onderzoek naar energiezuinige mogelijkheden.
- Recreatie is belangrijk voor onze gemeente daarom moeten we zorgen voor goed onderhoud van de recreatie mogelijkheden.

5.2 Natuur, milieu en klimaat*Trends en ontwikkelingen*

We kunnen er intussen niet meer omheen: het klimaat verandert. Ook al zouden we met directe ingang de uitstoot van CO2 en andere broeikasgassen drastisch verminderen, dan nog zal de klimaatverandering de komende decennia doorgaan. Het begrip *duurzaamheid* heeft in dit kader een extra dimensie gekregen. Een uiterst belangrijk begrip, maar wel op de juiste manier te gebruiken: niet te veel meer praten en schrijven, aan de slag er mee!

In het licht van de klimaatontwikkeling is energieverbruik een belangrijk thema. Energie labeling van gebouwen, ook al komt het moeizaam van de grond, kan hierin een goede rol spelen.

Een andere ontwikkeling die zijn beslag moet gaan krijgen in de komende periode, is de inwerkingtreding van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Binnen de Wabo moeten circa 25 regelingen samen worden gebracht die de fysieke leefomgeving betreffen. Het gaat hierbij om bouw-, milieu-, natuur- en monumentenvergunningen, die gebundeld worden tot Omgevingsvergunning. Deze ontwikkeling kan en moet, mits zorgvuldig voorbereid en ingevoerd, tot een aanzienlijke verbetering van de dienstverlening door de overheid leiden.

De visie van de ChristenUnie

Wij hebben de schepping van onze Schepper ontvangen om deze op een juiste wijze te bebouwen en te bewaren. Dat mag niet op de korte termijn gericht zijn. Ook volgende generaties moeten kunnen voortborduren op door ons ingezette acties.

Vanuit ons christelijk geloof, dat ons leert om God lief te hebben boven alles en onze naaste als onszelf, moeten wij activiteiten gericht op milieu, natuurbeheer en klimaat ontplooiën.

Met onze naaste wordt niet alleen diegene die wij direct kennen bedoeld. Ook mensen die elders leven (en vaak minder bedeed zijn dan wij) moeten kunnen profiteren van de positieve gevolgen van ons handelen. Een goede verhouding tussen consumptie en milieu is daarbij essentieel.

Dat betekent dat ook in financieel mindere tijden een daadkrachtig milieubeleid op peil moet blijven.

Het apart inzamelen van g f t afval is meestal heel zinvol en (milieu-)rendabel. Het Rijk heeft gemeenten vanaf eind 2008 wel meer vrijheid gegeven om ten aanzien van g f t inzameling af te wijken van de Wet milieubeheer.

Naast GFT zijn inmiddels ook afspraken gemaakt rond de inzameling van plastics. Bij het inzamelen van oud papier hebben van ouds kerken, verenigingen en instellingen een grote rol gespeeld. Deze rol kan op veel plaatsen versterkt worden, zeker als ze voorzien worden van financiële prikkels. Zwerfafval is nog steeds één van de meest genoemde ergernissen onder de bevolking. Gemeenten moeten zoveel mogelijk maatregelen nemen om zwerfafval te voorkomen. Blijvende voorlichting hieromtrent is van groot belang. Handhavend optreden is noodzaak.

Belangrijke punten:

- Op het gebied van duurzaamheid en milieu zet de ChristenUnie in Dantumadiel in op het zelfvoorzienend zijn en maakt daar waar mogelijk gebruik van natuurlijke bronnen.
- De gemeente heeft een voorbeeld functie in de breedste zin van het woord wat het milieu betreft.
- Het scheiden van afval bij de bron.
- De gemeente Dantumadiel zoekt naar mogelijkheden om subsidies te geven voor energie besparende mogelijkheden aan woningen.

5.3 Economie

Trends en ontwikkelingen

Bij het schrijven van dit programma zit Nederland in een stevige recessie. Hoe de economische ontwikkelingen in de komende jaren zullen zijn, valt onmogelijk te voorspellen. Naast bedreigingen zoals afnemende bedrijvigheid en toenemende werkloosheid, biedt deze situatie ook kansen om tot een duurzamere economie te komen.

Vaak zijn (oude) bedrijven terreinen niet meer effectief en efficiënt ingericht. In de loop van de jaren is verrommeling ontstaan. Herstructurering kan een beter grondgebruik en daarmee een betere bedrijfsvoering voor de ondernemers opleveren. Ondernemers stellen hoge eisen aan het vestigingsklimaat dat in de gemeente te vinden is. Een belangrijk element daarin is de fysieke en digitale bereikbaarheid van de locatie. Infrastructuur zonder files en de beschikbaarheid van een breedband internetaansluiting zijn belangrijke trekkers van bedrijven geworden. Net als de beschikbaarheid van goed gekwalificeerde beroepsbevolking.

Landbouw blijft in Nederland een economische factor van betekenis. De sector heeft bovendien steeds meer oog voor het belang van duurzaamheid en is ook bereid een bijdrage te leveren aan een kwalitatief goed beheer van het buitengebied.

De visie van de ChristenUnie

Werk is een belangrijk middel om de gaven waarmee God de mens gesierd heeft, te ontplooien. Bovendien draagt werken bij aan het ontwikkelen van een positief zelfbeeld en is het een goed middel om een inkomen te verwerven waarmee voorzien kan worden in de eigen levensbehoeften.

Belangrijke punten:

- Wij streven naar een beter ondernemersklimaat in Dantumadiel. Lokale ondernemers wordt de mogelijkheid geboden voor een uitbreiding op de huidige locatie of op een nieuwe locatie in de gemeente. Plaatselijk draagt kleinschaligheid bij aan leefbaarheid.
- Eenvoudige en heldere vestigingseisen voor bedrijven.
- Lokaal bedrijfsleven betrekken bij opleidingstrajecten voor jongeren.
- Afstemming tussen het aanbod op de arbeidsmarkt en de beroepsopleidingen in de omgeving.
- Dantumadiel is een aantrekkelijke groene gemeente, met veel historie. De ChristenUnie ziet graag dat het toerisme in onze regio een uitdaging is, die kan uitgroeien tot een belangrijke economische factor. De gemeente dient faciliterend en stimulerend te zijn naar toeristische ondernemers.
- Beschouw het opvoeden van kleine, nog niet schoolgaande kinderen als passend werk voor alleenstaande ouders met gezinsverantwoordelijkheid. Stimuleer in die situaties verdere scholing en het aanvaarden van een deeltijdbaan.
- Stimuleer bedrijven om leerwerkplekken te creëren.
- Zorg ten behoeve van ondernemers voor één loket waar men met alle (aan)vragen terecht kan.
- Streef in kleine kernen een combinatie van functies na. Zorg voor de nodige faciliteiten (zoals een combinatie van school en bibliotheek) in kleinere dorpen.

6 Bloeiende samenleving

Burgers zijn er in vele soorten en maten. Van jong tot oud. Van deelnemer aan een sportactiviteit tot bezoeker aan een monument. Van kind die de basisschool bezoekt tot oudere die gebruik maakt van huishoudelijke hulp. De ChristenUnie zal zich vooral inzetten voor gemeentelijke voorzieningen die noodzakelijk zijn voor de kwetsbaren in onze samenleving en hen hiermee een goede en herkenbare plaats in de maatschappij geven. De ChristenUnie wil zich ook sterk maken voor herkenbare en toegankelijke instellingen en voorzieningen voor de burger en dus kritisch kijken naar schaalvergrotingen. Over de toenemende bureaucratisering maakt de ChristenUnie zich zorgen.

De samenleving is er naar de mening van de ChristenUnie mee gebaat dat er aandacht is voor het publieke, voor het gezamenlijke, voor wat ons bindt. Wij willen vanuit de Bijbelse opdracht graag meewerken aan een *samenleving* waarin we 'omzien naar elkaar'.

De ChristenUnie is van mening dat er in een 'samenleving met samenhang' geïnvesteerd moet worden. De Wet Maatschappelijke Ondersteuning biedt naar onze mening mogelijkheden om aan die in de samenleving noodzakelijke 'sociale cohesie' met elkaar te werken.

Het verenigingsleven, buurtwerk, jongerenwerk e.d. moet gestimuleerd worden. Belangrijke samenbindende voorzieningen als kinderboerderijen, volkstuinten en buurtwinkels moeten beschermd worden.

Voor bloei zijn zowel fundamentele vrijheden (vrijheid van godsdienst, meningsuiting, vereniging en onderwijs), als ook gedeelde waarden en normen nodig. Geen vrijheid zonder verbondenheid. Geen vrijheid van godsdienst en vereniging zonder een fundamentele erkenning van de democratische rechtsstaat. Geen vrijheid van meningsuiting zonder wederzijdse erkenning van menselijke waardigheid. Geen vrijheid van onderwijs zonder kwaliteitseisen.

Tot slot is ook belangrijk om processen van isolatie, polarisatie en radicalisering tegen te gaan door het (weer opnieuw) erbij betrekken van mensen die dreigen af te glijden of zich af te keren van de Nederlandse samenleving en democratische rechtsorde. Daarbij dient vooral gedacht te worden aan scholing, stages en werk. Dit is primair een zaak van het lokale bestuur, van preventie, signalering en interventie. Dat moet gebeuren samen met professionals als wijkagenten, jeugdwerkers en leraren en ingebed in het lokale beleid op het terrein van veiligheid, integratie, werk, jeugd e.d.

6.1 Jeugd, gezin en onderwijs

Trends en ontwikkelingen

Het gezin is de hoeksteen van de samenleving, maar het gezin staat er de laatste jaren in toenemende mate alleen voor. Er zijn gaten ontstaan in de pedagogische infrastructuur: familie, buurt, kerk en andere elementen van de traditionele leefomgeving spelen een steeds kleiner wordende rol en zijn niet langer vanzelfsprekende opvoedingspartners van de ouders.

De visie van de ChristenUnie

Het gezin is de basis. Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. Maar niet alleen het gezin moet een gezonde basis zijn, ook de directe omgeving waarin kinderen opgroeien en gezinnen functioneren: het sociale netwerk. De ChristenUnie wil zich inzetten voor het versterken van de kringen rond gezinnen. We vinden relaties belangrijk, relaties waarin waarden en normen worden uitgewisseld.

De Centra voor Jeugd en Gezin gaan ouders en kinderen ondersteunen bij het opvoeden en opgroeien. Door de komst van Centra voor Jeugd en Gezin heeft de gemeente een belangrijk middel in huis om werk te maken van preventie en om de zorglijnen kort te houden en adequaat op te treden bij ontsporingen tijdens de opvoeding van de jeugd.

Door een rijk aanbod van opleiding, cultuur en sport kunnen jongeren de vaardigheden en de kennis opdoen die zij nodig hebben in de maatschappij en op de arbeidsmarkt. Scholen moeten alle ruimte krijgen om zich te kunnen richten op hun kerntaak: het geven van goed onderwijs. De opvoedingsverantwoordelijkheid ligt bij de ouders en mag niet worden uitbesteed aan de school of aan andere instellingen rond het kind maar scholen en instellingen kunnen wel een aanvulling zijn of aansluiten op de door de ouders gewenste opvoeding. Het is

belangrijk dat kinderen onderwijs aangeboden krijgen op hun niveau en dat ze een diploma kunnen halen. Het onderwijs dient alle wettelijke mogelijkheden te benutten om spijbelen en schooluitval tegen te gaan. Ouders (en vooral ook de jongeren) moeten ervan doordrongen worden dat schooluitval veel minder kansen in de samenleving biedt door het ontbreken van startkwalificaties. Lokale samenwerking tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven moet resulteren in een betere aansluiting op de arbeidsmarkt.

Voor- en Vroeg schoolse Educatie (VVE) is vooral voor achterstandskinderen van groot belang. Een goede aansluiting van dit taalonderwijs met het vroeg schoolse onderwijs (groep 1 en 2 van het primair onderwijs) is van belang. Goede afspraken hierover met het onderwijs zijn belangrijk. Verder kan een gemeente actief de 'doelgroepkinderen' voor dit VVE beleid opzoeken. Dat kan op consultatiebureaus (actief stimuleringsbeleid om ouders aan te moedigen hun kind naar een peuterspeelzaal of kinderopvang te brengen die VVE aanbiedt), maar ook door afspraken met de kinderopvangaanbieders te maken om VVE daar aan te bieden als er kinderen aanwezig zijn die dit nodig hebben. Het Rijk stelt hiervoor geld ter beschikking aan gemeenten.

De problematiek van alcohol- en drugsgebruik, vernielingen en overlast vraagt een integrale aanpak vanuit zorg en repressie. De ChristenUnie ziet jongeren graag gezond opgroeien en zal daarom initiatieven die gezond gedrag stimuleren steunen. Gok-, game- en drankverslaving bij jongeren willen we tegengaan. Eenzaamheid onder jongeren is één van de oorzaken van de vlucht naar verslaving. ChristenUnie wil deze vereenzaming aanpakken door het verstevigen van het netwerk rond jongeren.

Jongeren hebben ruimte nodig, de ChristenUnie wil ze die ruimte bieden en daarbij voorzieningen voor de jeugd realiseren. De woonomgeving moet voor jongeren een positieve uitstraling hebben. We pleiten voor gezinsvriendelijke veilige dorpen, waar ruimte is om te spelen en te sporten en om elkaar te ontmoeten.

De ChristenUnie wil dat in de zorgketen de regierol op het inzetten van interventies van verschillende instanties bij de wethouder komt te liggen. Het jeugdbeleid vraagt om visionaire, inhoudelijk regie en niet alleen stroomlijnen van processen. Vooral de beleidsterreinen onderwijs, veiligheid en volksgezondheid en zorg zullen onderling afgestemd moeten worden om het jeugdbeleid tot een succes te laten zijn.

Belangrijke punten:

- De ouders zijn verantwoordelijk voor hun kinderen. De school is verantwoordelijk voor de zorg rondom de leerlingen en hoort een veilige omgeving te zijn, waar kinderen zich thuis voelen en zich kunnen ontwikkelen naar volwassenen die voldoende toegerust zijn om de maatschappij te betreden. De gemeente zorgt voor de omgeving van de school (leefbaarheid en veiligheid).
- Het lopende proces om onderwijsachterstanden op de basisscholen in Dantumadiel in te lopen, moet doorgaan en blijvende aandacht houden. De uitvoering van een meerjarig taalbeleidsplan is daarvoor een prima leidraad.
- In onze gemeente wonen veel jongeren die (te)veel drinken. De ChristenUnie pleit voor een beleid vanuit de gemeente om het alcohol- en drugsgebruik onder jongeren te ontmoedigen en tegen te gaan. (jeugd en gezin)
- De ChristenUnie maakt zich sterk voor het behoud van het bijzonder onderwijs in de gemeente. Bij brede scholen dienen voorwaarden gecreëerd te worden, waardoor er sprake is van het behoud van de identiteit van de school.
- Een gezinsvriendelijk beleid in de gemeente; de gemeente moet gezinsproof worden (het gemeentelijk beleid gezinsvriendelijk maken door in te zetten op veilige wijken, op ondersteuning van ouders en op het integraal aanpakken van problemen (dus in het gezin)).
- Creëer ontmoetingsplaatsen voor ouders in dorpen
- Bevorder op een positieve manier het gesprek over opvoeden.
- In 2011 moet een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) operationeel zijn.
- Hoe staat het met de invoering? Voor welke vorm en inhoud is gekozen? Moet het anders, meer, beter?
- Zorg voor een jeugd beleid dat zich kenmerkt door een goede afstemming tussen betrokken partijen waardoor het kind de zorg krijgt waar het recht op heeft (CJG, Verwijsindex, sluitende aanpak, zorgcoördinatie).
- Zorg voor goed faciliteren en beheren van activiteitenplekken / *playgrounds*.
- Maak kinder-/sport- en speelplaatsen drugs/blowvrij
- Introduceer sociale samenhang als uitgangspunt bij bestemmingsplannen en bij uitbreidings- en inbreidingsplannen e.d

6.2 Zorg, welzijn en sociale zaken

Trends en ontwikkelingen

Binnen de zorg merken we de gevolgen van het ‘marktdenken’. Deze zijn lang niet altijd positief.

Ontwikkelingen als gevolg van het groeiend aantal ouderen (‘verzilvering’) zullen ook de komende jaren actueel zijn.

Ook de gevolgen van ongezonde levensstijlen en verslavingen zullen merkbaar zijn.

Op dit moment verkeert de wereld in een economische crisis. Een toenemende werkloosheid, het voorkomen dat een jonge generatie ‘verloren’ gaat en om gaan met een ruime arbeidsmarkt zijn uitdagingen waarmee de sector ‘sociale zaken’ te maken krijgt.

Daarnaast hebben we te maken met een groei in het aantal sociale regelingen waardoor de toegankelijkheid er voor de burger niet eenvoudiger op wordt. Ook de grotere vraag naar vrijwilligers en de toename van de alleenstaanden stelt ons de komende jaren voor de nodige uitdagingen.

De visie van de ChristenUnie

De ChristenUnie vindt het belangrijk dat er vanuit de overheid aandacht is voor de kwetsbaren in onze samenleving. De Bijbel geeft ons op diverse plaatsen aan dat Christenen oog moeten hebben voor de zwakkere medemens in onze samenleving. Bij het inzetten van het marktmechanisme moet steeds de positie en het belang van de zorgvrager centraal staan. Deze aandacht dient er ook te zijn wanneer schaalvergroting van instellingen wordt overwogen.

De ChristenUnie zal zich steeds weer sterk maken voor de positie van chronisch zieken.

De overheid dient een nadrukkelijke rol te blijven vervullen waar het gaat om zorg voor onze burgers en inkomensondersteunende maatregelen voor mensen die niet kunnen werken.

Van groot belang is dat er een actief en uitnodigend beleid is waardoor mensen via een werksituatie aan de slag kunnen. Zoveel mogelijk moet geprobeerd worden dat iedereen mee doet. Maar ook daar geldt weer dat wanneer dat niet mogelijk is de overheid er voor zorgt dat er in de sfeer van financiële vergoeding een goed, bekend en toegankelijk vangnet is.

Toch wil de ChristenUnie hier niet een berustende houding innemen. Zo veel mogelijk moeten belemmeringen om een actieve bijdrage in onze samenleving te vervullen weggenomen worden. Kwetsbare burgers moeten in staat gesteld worden hun eigen levenspatroon vorm te geven.

Na de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning is nog duidelijker geworden dat een sterk georganiseerd vrijwilligerswerk noodzakelijk is.

Kwetsbaar zijn tenslotte ook de burgers die als gevolg van hun verslaving aan de onderkant van onze samenleving terecht dreigen te komen of zijn gekomen. Op dit onderdeel mogen we geen berustende houding innemen. We moeten voor een goede opvang zorgen en nog veel meer investeren in preventie om verslavingsproblematiek zoveel mogelijk te voorkomen.

Voor de ChristenUnie geldt het gezin als hoeksteen van de samenleving. Daarnaast moeten we ook aandacht hebben voor sterk groeiende groep alleenstaanden.

Sport speelt in onze huidige samenleving een belangrijke rol. Veel mensen genieten van het beoefenen van een sport of het kijken er naar. De ChristenUnie ziet voor de gemeente vooral een faciliterende rol weggelegd.

Daarnaast kan de sport een gunstige invloed hebben op het terrein van gezondheid, integratie, bevorderen gemeenschapszin e.d.

Cultuur manifesteert zich op tal van manieren in onze samenleving. Kunst, musea, muziek, toneel e.d. zijn in onze samenleving niet weg te denken. Bovendien zijn we trots op het culturele erfgoed in de vorm van gebouwen, stadsgezichten en cultuurlandschappen.

Bibliotheken en buurthuizen (verenigingsleven!) moeten gestimuleerd en beschermd worden. De ChristenUnie is van mening dat de overheid in de voorwaardenscheppende sfeer een taak heeft. Telkens dient kritisch de vraag gesteld te worden of een gemeente ook professionele cultuur (in gebouw en accommodatie) moet ondersteunen.

Belangrijke punten:

- Wij zullen de WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) kritisch blijven volgen, wij willen namelijk een verantwoord niveau van zorg, ondersteuning en begeleiding
- De ChristenUnie stelt voor om bijstandgerechtigden, die moeilijk betaald werk kunnen krijgen en die nog geen zinvol vrijwilligerswerk doen, verplicht - met behoud van uitkering - in te zetten in de dorpen in Dantumadiel. Dit kan gezien worden als een werk ervaring en re-integratietraject.
- Wij willen mogelijk maken dat bijvoorbeeld ouders voor langere tijd bij hun kinderen of kleinkinderen op het erf kunnen wonen. Hierdoor kunnen ouderen, ook al hebben ze meer zorg nodig, langer in hun vertrouwde omgeving blijven wonen.
- Stimuleer burgers om gebruik te maken van bestaand beleid.
- Organiseer 'weg wijsfunctie' voor de burger naar (sociale)voorzieningen (actief informatieloket per gemeente).
- Wij streven naar samenwerking tussen Trion en Oostergo
- In het kader van de Wet Werk en Bijstand (WWB) moet de gemeente zich uitermate inspannen om zoveel mogelijk mensen via werk ervaring en re-integratietrajecten toe te leiden naar betaalde arbeid. Hierbij wordt ook een beroep gedaan op het lokale bedrijfsleven.
- Stille armoede door de gemeente traceren samen met organisaties en kerken.

6.3 Sociale samenhang*Trends en ontwikkelingen*

Zowel in steden als op het platteland staat de sociale samenhang onder druk. Op het platteland spelen vooral factoren als bevolkingskrimp, vergrijzing en de vicieuze cirkel van afnemende koopkrachtbinding en afnemend voorzieningenaanbod. In de steden spelen vooral de toenemende pluriformiteit en het uit elkaar groeien van bevolkingsgroepen. In algemene zin vragen de toename van het aantal éénpersoonshuishoudens en meer eenzaamheid om politieke aandacht.

Het in gang gezette proces van individualisering heeft de noodzakelijke sociale cohesie in een samenleving onder druk gezet. Voeg daarbij ontwikkelingen zoals tolerantievermindering, afname van sociale verantwoordelijkheid en betrokkenheid, dan is duidelijk waaraan ook de lokale overheid de komende jaren aandacht moet besteden.

De visie van de ChristenUnie

Bewogenheid is een belangrijke drijfveer om als overheid te investeren in onze samenleving. De Bijbel geeft praktische invulling aan die bewogenheid. Omzien naar onze naaste blijft echter een belangrijk speerpunt als het gaat om het samenleven in stad, dorp, wijk of buurt.

In kleine kernen is de sociale cohesie een zeer belangrijk aspect voor de leefbaarheid in die kernen.

De ChristenUnie is van mening dat het gemeentebestuur invulling moet geven aan een duurzame samenleving. Te veel wordt een standpunt van een groepering verheven tot een tegenstelling die er naar onze mening niet moet zijn. Zonder onze eigen principes geweld aan te doen, moeten we respect opbrengen voor de ander.

We willen als politieke partij geen inbreuk maken op persoonlijk leven van de burger. Wij vinden het wel belangrijk dat verschillende groepen met elkaar in gesprek komen. Sociale cohesie ontstaat voor ons pas als er sprake is van: samenwerking tussen inwoners van een dorp of wijk, onderlinge solidariteit ervaren wordt en er sprake is van betrokkenheid op elkaar. Wij zijn van mening dat verenigingen en kerken al een belangrijke bijdrage aan sociale cohesie leveren. De Wet Maatschappelijke Ondersteuning willen we als (één van de) instrumenten hier voor gebruiken.

De ChristenUnie constateert dat de meeste burgers gelukkig goed in staat zijn hun eigen 'levenspad' vorm te geven. Wij willen er vooral zijn voor die burgers die dat niet kunnen. Het gemeentelijk beleid moet er op gericht zijn op zoek te gaan naar kwetsbare medeburgers.

In een samenleving, waarin we afnemende betrokkenheid constateren, zoeken we antwoord op de vraag hoe we kunnen 'verbinden' en mensen het gevoel hebben/krijgen erbij te horen, ertoe te doen, serieus genomen worden. Oftewel: hoe kunnen we participatie vergroten? Eigenlijk is dit het onderwerp waar het allemaal om draait. Omzien naar elkaar is ook een Bijbelse opdracht.

Wij adviseren om dit uitgangspunt in algemene zin in het beleid rond 'sociale samenhang' mee te nemen. Zijn er mogelijkheden om hieraan in uw gemeente heel concreet invulling te geven? Doen!

Belangrijke punten:

- De cliëntenadviseur in Dantumadiel gaat een belangrijke rol spelen in het opzetten van een team vrijwilligers, dat ouderen in onze gemeente terzijde staat.
- Elk mens heeft als individu waarde voor God. Toch kan een mens zich pas goed ontplooiën in relatie tot anderen. Eenzaamheid en sociaal isolement moet daarom met kracht worden bestreden. Hierin vervult de gemeente een regierol.
- Ook zijn wij voor ondersteuning van initiatieven vanuit kerken of andere maatschappelijke organisaties, die gericht zijn op het bijstaan van mensen die dat nodig hebben.
- Wij zijn voorstander van zoveel mogelijk duidelijkheid en bevordering van de toegankelijkheid van het gemeentelijk WMO loket. De drempelvrees daarheen moet bestreden worden.
- Wij pleiten voor een structurele samenwerking tussen de Christen Unie- fractie, kerken en maatschappelijke organisaties, om zo een voortrekkersrol te spelen in het bundelen van krachten. Op die manier komen we tot overtuigende politieke acties en stelling namens.
- Vanuit het christelijke geloof pleiten wij voor het behoud van de zondagsrust